

Sam Otrovi u vodocrpilištima

- SKANDAL Vodoopskrba i odvodnja krije istinu o zagađivanju vode opasnim elementima, kemikalijama i bakterijama
- U Maloj Mlaci, uz već spomenuti atrazin, utvrđena su prekoračenja u količini bakterija, olova, kroma, kadmija i bakra.
- U Petruševcu je Vodoopskrba i odvodnja zbog visokih koncentracija mangana morala ugraditi uređaj za demanganizaciju, a mangan je pronađen i u Zaprudju.
- Sašnjak i Žitnjak zagađeni su organskim otapalima, željezom, olovom, čak i cijanidom!
- Na vodocrpilištu u Prečkom pronađene su bakterije, olovo i kadmij u količinama većim od dopuštenih.
- U Staroj Lozi povremeno je povećana koncentracija olova.
- U Ivanjoj su Reci osim olova pronađeni željezo, mangan i otapalo trikloreten.

Što motivira gospodarstvo

izvana

- Država (propisi, ekonomske mjere, itd...)
- Mediji
- Nevladine udruge
- Osiguravajuće kuće
- Osviješteni potrošači
- Međunarodni standardi (ISO 14000,...)

Što motivira gospodarstvo

iznutra

- Poboljšanje imidža
- Mogućnost jačeg marketinga
- Povećanje mogućnosti prodaje
- Mogućnost utjecaja na zakonodavstvo i javno mnijenje
- Upravljanje rizikom
- Motiviraniji zaposlenici
- Uštede u proizvodnji
- Bolja konkurentnost

Što je sa pojedincima

- Svatko od nas mora smanjivati svoj udio u problemima okoliša!
- Svatko od nas mora pridonositi rješavanju problema okoliša!
- Većina danas najvećih problema okoliša nastala je pomalo kroz duže vrijeme
- Većinu se jedino tako može i riješiti

Propisi o zaštiti okoliša odnose se i na

pojedince

- Upitna provedba
- Prisila nije efikasna na velikim skupinama
- Svaki pojedinac mora željeti pomoći
- Osviještenost!

Što je Talloiresova

deklaracija?

- Deklaracija, koju su sastavili rektori sveučilišta na međunarodnoj konferenciji u Talloiresu, Francuska, 1990.godine, prva je službena izjava koja govori o obvezi uključenja održivog razvoja u visoko školstvo.
- 1.Povećati svijest o održivom razvoju
 - 2.Stvarati institucijsku kulturu održivoga razvoja
 3. Obrazovati građane koji će se ponašati odgovorno spram okoliša

4. Stimulirati upućenost u zaštitu okoliša za sve
5. Prakticirati institucijsku ekologiju
6. Uključiti sve zainteresirane strane
7. Suradivati na temelju interdisciplinarnog pristupa
8. Povećavati kapacitete osnovnih i srednjih škola
9. Širiti pružanje usluga i djelovati na nacionalnoj i međunarodnoj razini
10. Održavati tempo

SVEUČILIŠNA POVELJA ZA ODRŽIVI RAZVOJ

▪ Povelja je predstavljena u jesen 1994. godine na godišnjoj konferenciji Asocijacije europskih sveučilišta (Association of European Universities).

1. Institucionalna predanost
2. Etika za okoliš
3. Obrazovanje zaposlenika sveučilišta
4. Program obrazovanja za okoliš
5. Interdisciplinarnost
6. Širenje znanja
7. Umrežavanje (Suradnja i povezivanje)
8. Partnerstva
9. Programi cjeloživotnog obrazovanja
10. Prijenos tehnologija

UN DEKADA OBRAZOVANJA ZA ODRŽIVI RAZVOJ (ESD)

Obrazovanje za održivi razvoj je učenje da: ▪ Cijenimo, vrednujemo i čuvamo dostignuća prošlosti;

- Smo zahvalni za raznolikost ljudi i pojava na Zemlji;
- Živimo u svijetu gdje svi trebaju imati dovoljno hrane za zdrav i produktivan život;
- Procjenjujemo, skrbimo i popravljamo stanje naše planete;
- Stvaramo i uživamo bolji, sigurniji i pravedniji svijet;

DEKADA službeno započela 1. ožujka 2005 odlukom Generalne Skupštine UN

- Svrha:
- Unaprijediti kvalitetu općeg obrazovanja i procesa učenja kroz obrazovanje za OR;
- Uključiti obrazovanje za OR u sve programe školovanja;
- Povezati sudionike obrazovanja za OR.

Glavni zadaci:

- Promovirati i unaprijediti kvalitetu obrazovanja (cjeloživotno obrazovanje).
- Reformirati programe obrazovanja.
- Podići svijest javnosti o OR
- Obrazovanje zaposlenih.

2. predavanje:

Popis najvažnijih problema u zaštiti okoliša u Europi

- Nuklearne nesreće
- Stratosfersko oštećenje ozonskog omotača, povećanje UV
- Gubitak bioraznolikosti i genetski izvori
- Izvori i kvaliteta podzemne vode
- Stvaranje kiseline
- Opasni otpad (prijevoz i skladištenje)
- Klimatske promjene
- Proces propadanja šuma
- Odlaganje otpada, obrada otpada
- Nuklearni otpad
- Kvaliteta zraka u gradovima
- Očuvanje prirode i osjetljivi ekosustavi
- Postojani toksini u zraku
- Industrijske nesreće
- Izravno onečišćenje (istovarivanje i bacanje otpada) mora
- Onečišćenje tla radi odlaganja otpada
- Očuvanje ugroženih vrsta
- Povećanje troposferskog ozona i epizode
- Proizvodnja otpada
- Onečišćenje tla i izvora
- Fragmentacija i razaranje staništa
- Eutrofikacija površinskih voda
- Riječni otpad koji se ulijeva u more
- Promjene u hidrološkom režimu
- Gospodarenje velikim rijekama i jezerima
- Desertifikacija
- Nedostatak opskrbe vodom
- Stres i razgradnja radi aktivnosti u turizmu
- Zaštita šuma
- Gradski otpad
- Rastuća ranjivost kompleksnih sustava
- Bioakumulacija (metali, POC)
- Osiguranje energije
- Erozija tla
- Rizici biotehnologije
- Mikrobiološko onečišćenje površinskih voda
- Prolijevanje ulja
- Povećanje morske razine
- Pojačavanje korištenja tla
- Uvođenje novih organizama
- Nedostatak industrijskih sirovina
- Erozija obale
- Prirodna radioaktivnost (radon)
- Nestanak poljodjelskog tla
- Pomak biogeografskih područja
- Isušenje močvarnog tla
- Poplave, suše i oluje

- Neionizirajuće zračenje
- Zdravlje društva
- Modifikacija okoline
- Buka
- Medicina rada
- Gubitak kulturnog nasljeđa
- Seizmička aktivnost, vulkani
- Pesticidi i paraziti
- Toplinsko onečišćenje voda

Pojam i cilj zaštite okoliša

- POJAM obuhvaća izdvojene sadržaje, sredstva i mehanizme ophođenja s okolinom s ciljem njezina održanja u naslijeđenom (prvotnom) ili neznatno promijenjenom stanju
- CILJ: održavanje okoline u takvu stanju koje ne ugrožava čovjekov opstanak na nekom prostoru i u vremenu

Što se postiže zaštitom okoliša?

- Očuvanje kakvoće okoliša;
- Očuvanje prirodnih zajednica;
- Racionalno korištenje prirodnih izvora i energije (na za okoliš prijateljski način)
- Zdrav i održivi razvitak.

Svrha očuvanja kakvoće okoliša?

- Smanjenje rizika za život i zdravlje ljudi;
- Osiguravanje i poboljšavanje kakvoće življenja
- Dobrobit sadašnjih i budućih generacija;

Vrste zaštite okoliša

- Medijalna zaštita okoliša
- zemljište, zrak, voda
- Kauzalna zaštita okoliša
- sprečavanje opasnosti kao što su unos opasnih tvari u okoliš
- Vitalna zaštita okoliša
- neposredna zaštita životinja i biljaka
- Integrirana zaštita okoliša
- cjelokupno područje zaštite

Pristup: Zapovijedi i kontroliraj

- Konfrontacija (igra “žandara i lopova”) između državnog tijela i industrijskog pogona koji:
 - dobiva ograničenja-zadate granične vrijednosti;
 - se provjerava i kontrolira;
 - snosi-mora platiti troškove zagađenja;
 - se kažnjava kada ne poštuje zakone zaštite okoliša.
- Da bi se ostvarila zaštita okoliša po pristupu “zapovijedi i kontroliraj” potrebni su znatni resursi sa obje strane (i u industrijskim pogonima i u državnim tijelima).
- Prelazi se sa konfrontacijskog na komplementarni pristup dobrovoljne suradnje” (**upravljanje okolišem**).

Uloga Vlade

- Zakonski sustav koji definira komercijalne transakcije i pitanja nekretnina
- Propisuje izvedive i pravedne propise
- Standardi se moraju temeljiti na znanosti
- Nisu svi standardi numerički
- Osigurati kooperativnu provedbu

Uloga poduzetništva

- Poduzetništvo pomaže Vladi i industrijskom sektoru u održanju okoliša
- Privatni investitori, na tržišnoj osnovi, kupuju i upravljaju vodom, otpadnim vodama i krutim otpadom
- Razvijaju tehnologije potrebne u zaštiti okoliša

- Pridržavanje zahtjeva za zaštitu okoliša
- **PODUZETNIŠTVO JE RESURS, A NE OPTEREĆENJE ZA OKOLIŠ**

Uloga nevladinih organizacija (NGO) i javnosti

- Javnost i nevladine organizacije su vrijedan pokazatelj situacije
- Nvladine organizacije imaju ulogu odgajatelja
- Nvladine organizacije pospješuju suradnju između Vlade i industrijskog sektora
- Nvladine organizacije mogu imati ulogu stručnjaka
- Ukazuju na činjenicu da posao nikad nije gotov
- **JAVNOST I NEVLADINE ORGANIZACIJE SU**

BITNI PARTNERI

EPA – SAD o budućnosti Glavni trendovi do 2020.

- Nastavit će se pritisci na prirodne resurse;
- Nove tehnologije promijenit će način uporabe resursa;
- Potreba za održivom uporabom resursa;
- Bolje razumijevanje učinaka kemikalija na zdravlje;
- Metode mjerenja i upravljanja kemijskim rizicima;
- Industrija će potrošiti i uništiti različite vrste materijala;
- Industrija će biti učinkovitija i manje rasipna
- Otpad će još uvijek biti oko nas;
- Nastavit će se informacijska revolucija;
- Koristit za industriju, pojedinca i okoliš;
- Veća integracija globalnog gospodarstva;
- Veća internacionalizacija zaštite okoliša;
- Ljudi će imati više utjecaja u procesu donošenja odluka o zaštiti okoliša;
- Veličina i kulturna raznolikost stanovništva nastaviti će rasti, te će utjecati na donošenje odluka o zaštiti okoliša.

Ciljevi

- Smanjenje otpada i povećanje učinkovite i održive uporabe resursa;
- Prevencija izlaganju opasnim kemikalijama;
- Zbrinjavanje otpada i čišćenje ostataka kemikalija na način pouzdan za okoliš.

Alati

- Ekonomski alati mogu biti najučinkovitiji;
- Informacijske i tehničke inovacije mogu također biti učinkovite;
- Potreba za novih regulatornim strategijama;
- Više znanja - moćan alat;
- Potencijal za ekonomske inicijative i tehničke inovacije;
- Bit će potrebne “regulatorne” kontrole.

Pristupi zaštiti okoliša

- Tradicionalne okolišne tehnologije su usmjerene samo na kontrolu onečišćenja (ispuštanja, emisija).
- Obično se nazivaju “end-of-pipe” tehnologije.
- Nedostaci:
 - premještanje onečišćenja iz jednog u drugi medij;
 - donose samo trošak. Čistija proizvodnja je konceptijski i proceduralni pristup proizvodnim procesima.
 - Cilj je minimizirati ili spriječiti rizik za ljude i okoliš.
- Primarni naglasak je na sustavnom i integriranom reduciranu nastanka onečišćujućih tvari (izvora emisija u sve medije).
 - Nedostatak:
 - usmjerena na proizvodne organizacije Paradigma održivosti uključuje (uz proizvodnju) i konzumaciju proizvoda na razini cijelog društva (ponašanje i netehničke mjere).
 - Zadire u obrasce ponašanja društva kao i u organizaciju cijelog društva.

Teorija o ekocentričnoj zaštiti okoliša

- Prirodu shvaća kao vrijednost za sebe, a njezinu zaštitu kao “pravo same prirode”;
- Priroda ima svoje vlastito stanje, neovisno o njenim funkcijama za čovjeka, vlastite “vrijednosti” i vlastito pravo egzistencije.

Resursno-ekonomska teorija

- Razmatra zaštitu prirodnih izvora, osobito neobnovljivih, s aspekta gospodarske koristi;
- Uvažava potrebe budućih generacija;
- Sustav tržišne zaštite okoliša;
- Suprotstavlja se regulativnom modelu zaštite okoliša.

Antropocentrična teorija

- Najzastupljenija
- Zaštita okoliša namijenjena životu i zdravlju ljudi, općem blagostanju i gospodarskim interesima čovječanstva
- Čovjek (anthropos) stoji u središtu svijeta, a sve oko njega stoji mu na raspolaganju za zadovoljenje njegovih potreba

Kritika antropocentrične teorije

- Nedostatno raspravljanje o prirodi kao o cjelini dovodi do pojedinih kratkoročnih odluka, koje ne uvažavaju u dovoljnoj mjeri sudbinu cjeline - jedinog pravog temelja za čovjekov opstanak;
- Na konceptualno-vrijednosnoj razini, promjena odnosa prema prirodi pretpostavlja promjenu paradigme razvitka antropocentrične prema ekocentričnoj.
- Problem prirode širi je od problema čovjekova okoliša;
- Obuhvaća ukupnost svih biljnih i životinjskih vrsta kojom se postiže prirodna ravnoteža.

Industrijska ekologija

- Temelji se na “kopiranju” RACIONALNOSTI međuovisnih odnosa između vrsta u prirodi, gdje nema otpada ili rasipanja energije.
- U prirodi:
 - ništa nije beskorisno to jest ništa se ne “baca” ili ne “gubi”.
 - Tvar se kreće u ZATVORENOM ciklusu.
 - Ono što je “otpad” jedne hrane je drugoj vrsti.
 - To je holistički pogled na industriju.
 - Tvornice međusobno razmjenjuju energiju i materiju umjesto da djeluju izolirano.
 - Zagovara pomak od tradicionalnog otvorenog linearnog sustava ka sustavu zatvorenog ciklusa kruženja materijala i energije.

Industrijska ekologija je “ekološka” jer:

- (1) Ljudsku aktivnost (industriju) promatra u širem kontekstu u odnosu sa biofizičkim okolišem iz koje crpimo sirovine i u koji odlažemo otpad
- (2) U prirodi traži uzore za visokoefikasnu upotrebu resursa, energije i nusprodukata

Eko etika

- Etika: sustav ili kodeks morala (moralnih pravila) pojedinačne osobe, religije, grupe, profesije ljudi itd.
- Okolišna je etika orijentacijsko moralno načelo koje se proširuje na mnoga područja, uključujući i način kako ljudi obrađuju biljke, postupaju sa životinjama i okolišem koji ih okružuje.
- Iskazuje poštovanje spram živih bića i stvari u zajednici.
- Ako zaista razumijemo djelovanja čovjeka na okoliš onda ćemo moći donijeti bolje odluke o zaštiti životinjskog svijeta i okoliša o kojem ovise sva bića na zemlji.
- Odluke se stalno donose.
- U njima leže odgovori na mnoge okolišne dileme.

Centar za okolišnu filozofiju

Osnovne aktivnosti:

- Izdavanje:
 - časopisa “Okolišna etika”;
 - knjiga o okolišnoj etici.
- Izobrazba i predstavljanje znanstvenih radova u području okolišne etike.

- promoviranje postdiplomskog obrazovanja u području okolišne etike kao i postdoktorsko znanstveno istraživanje u suradnji s Odsjekom za filozofiju i religijske studije pri Sveučilištu North Texas .

Eko feminizam

- Eko feminizam je društveni pokret koji proučava međusobnu povezanost između ugnjetavanja žena i prirode.
- U novije su vrijeme teoretičari eko feminizma proširili svoje analize i na proučavanje međusobne povezanosti između diskriminacije žena, dominacije nad prirodom (uključujući i životinje), te također i na rasizam i društvene neravnopravnosti.
- Dakle, pokret djeluje protiv nejednakosti u tretiranju spolova, rasa, klasa i prirode

Eko etika

- Bavi se vrijednosnim prosuđivanjem svih aspekata ljudskog vladanja spram:
- biotičkih zajednica;
- ekosistema;
- biosfere;
- prirode uopće.
- Ekološka etika počeo će funkcionirati kada postupanja neodgovarajuća za okoliš ne budu sankcionirana i zabranjena samo pravno već i moralno.
- Kao što je moralna osuda određenih ekonomskih odnosa bila povijesni signal da su ti odnosi zastarjeli, tako je i

sveopći revolt protiv degradacije okoliša glasnik povijesne zastarjelosti i neprihvatljivosti određenog načina života, određenih tehnologija, određenog individualnog i kolektivnog ponašanja

- Ekološke spoznaje i dostignuća zaštite okoliša će se preoblikovati u ekološke norme, zapovijedi, zabrane i dužnosti čovjekovog ponašanja spram okoliša.
- Neće se više moći ići samo za tehnološkim i ekonomski korektnim ponašanjem u okolišu, već i za moralno dopuštenim ili nedopuštenim ponašanjem.
- Tehničko vijeće (Britanske) Kraljevske povelje je pod pokroviteljstvom Lloyd's Registra i Ministarstva okoliša izdalo Kodeks za stručnu praksu "Inženjeri i okoliš" koji je stupio na snagu 1. ožujka 1994. godine.
- Cilj je kodeksa poticanje veće svijesti, razumijevanja i učinkovitog upravljanja pitanjima okoliša.
- Kemijska industrija je bila prva koja je načela upravljanja okolišem uvela u svoju praksu.
- Odgovorna briga. To je "nova etika" za sigurno i od kemikalija, neonečišćeno upravljanje okolišem za vrijeme njihovog vijeka trajanja, koja se proširila u preko 40-tak zemalja širom svijeta.
- Primjena glavnih načela i kodeksa prakse u roku od tri godine od pristupanja odgovarajućem kemijskom udruženju.
- Europske federacije nacionalnih inženjerskih udruženja (FEANI)
- Etički kodeks
- Društvena odgovornost
- biti svjestan prirode, okoliša, sigurnosti i zdravlja i djelovati za korist i dobrobit čovječanstva.

3. predavanje:

Zakon o zaštiti okoliša

- Izglasao ga Hrvatski sabor 3. listopada 2007. godine.
- NN 110/07
- Drugi zakon o zaštiti okoliša RH
- Prvi je donesen 1994. godine (NN 82/94, 128/99)

Utvrđuje se

1. načela zaštite okoliša i održivog razvitka,
2. zaštita sastavnica okoliša i zaštita okoliša od utjecaja opterećenja,
3. subjekti zaštite okoliša,
4. dokumenti održivog razvitka i zaštite okoliša,
5. instrumenti zaštite okoliša,
6. praćenje stanja u okolišu,
7. informacijski sustav,
8. osiguranje pristupa informacijama o okolišu, sudjelovanje javnosti u pitanjima okoliša,
9. osiguranje prava na pristup pravosuđu,

10. odgovornost za štetu,
11. financiranje i instrumenti opće politike zaštite okoliša,
12. upravni i inspekcijski nadzor

Osim toga

- Navode se ostali propisi bitni za zaštitu okoliša koji razrađuju osnovne ideje sadržane u zakonu
- Ovlaštenja ministra
- Ciljevi zaštite okoliša

Ciljevi zaštite okoliša I

- zaštita života i zdravlja ljudi,
- zaštita biljnog i životinjskog svijeta, biološke i krajobrazne raznolikosti te očuvanje ekološke stabilnosti,
- zaštita i poboljšanje kakvoće pojedinih sastavnica okoliša,
- zaštita ozonskog omotača i ublažavanje klimatskih promjena,
- zaštita i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza,
- sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari,
- sprječavanje i smanjenje onečišćenja okoliša,
- trajna uporaba prirodnih izvora,
- racionalno korištenje energije i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije,
- uklanjanje posljedica onečišćenja okoliša,
- poboljšanje narušene prirodne ravnoteže i ponovno uspostavljanje njezinih regeneracijskih sposobnosti,
- ostvarenje održive proizvodnje i potrošnje,
- napuštanje i nadomještanje uporabe opasnih i štetnih tvari,
- održivo korištenje prirodnih dobara, bez većeg oštećivanja i ugrožavanja okoliša,
- unapređenje stanja okoliša i osiguravanje zdravog okoliša

Načela zaštite okoliša i održivog razvitka

- Polazišta, rukovodeće ideje te osnovna pravila ponašanja u zaštiti okoliša
- temelje se na:
 - međunarodnom pravu zaštite okoliša
 - opće prihvaćenim načelima (spoznajama)
 - uvažavanju znanstvenih otkrića
 - najboljoj svjetskoj praksi

1. Održivi razvitak
2. Predostrožnost
3. Očuvanje vrijednosti prirodnih dobara, biološke raznolikosti i krajobraza
4. Zamjena ili nadomještanje
5. Otklanjanje i sanacije štete u okolišu na izvoru nastanka
6. Cjeloviti pristup
7. Suradnja
8. Onečišćivač plaća
9. Pristupa informacijama i sudjelovanje javnosti
10. Poticanje
11. Pravo na pristup pravosuđu

Načelo održivog razvitka

- Njime se treba voditi kod:
 - usvajanja polazišta,
 - donošenja strategija, planova i programa
 - donošenja propisa, i njihovoj provedbi
- Primjenjivati ga na svim razinama:
 - Hrvatski sabor,
 - Vlada Republike Hrvatske,
 - županije,
 - gradovi i općine
- Zahtjevi zaštite okoliša moraju biti uključeni u sve aktivnosti na svim područjima gospodarskog i socijalnog razvitka

Načelo predostrožnosti

- Ljudi su dužni poduzimati mjere predostrožnosti da bi spriječili nesreću. Sažeto rečeno, načelo “predostrožnosti” glasi: “Ako s razlogom sumnjate da se nešto loše može dogoditi, dužni ste to pokušati spriječiti.”
- Teret dokazivanja štetnosti uporabe novih tehnologija, procesa, aktivnosti ili kemikalija leži na njihovim izumiteljima, a ne na javnosti.
- Prije uporabe nove tehnologije, procesa, kemikalija i početka neke aktivnosti, ljudi su dužni razmotriti sve ostale mogućnosti, uključujući i opciju “ne poduzimaj ništa”.
- Odluke koje se primjenjuju na načelo “mjere predostrožnosti” moraju biti iskrene i demokratske te moraju uključiti sve subjekte na koje one stvarno ili potencijalno štetno djeluju.
- U cilju preventivnosti, prilikom korištenja okoliša, primjenjuju se najbolje raspoložive tehnike i u svijetu priznati sustavi održavanja postrojenja
- Da bi se **izbjegao**, odnosno **smanjio rizik** ili opasnost po okoliš, pri planiranju ili izvođenju zahvata treba primijeniti **sve raspoložive mjere zaštite okoliša**
- Zahvat u okoliš treba biti planiran i izveden tako **da što manje onečišćuje okoliš**, a da se pri tome vodi računa o racionalnom korištenju prirodnih izvora i energije
- Pri izvođenju zahvata treba nastojati koristiti **već primijenjena dobra iskustva** te upotrebljavati raspoložive proizvode, opremu i uređaje, kao i primjenjivati **proizvodne postupke koji su najpovoljniji po okoliš**
- Kad prijeti opasnost od stvarne i nepopravljive štete za okoliš, **ne smije se odlagati poduzimanje nužnih zaštitnih mjera**, čak niti u slučaju kad ta opasnost nije u cijelosti znanstveno istražena

Načelo očuvanja vrijednosti prirodnih dobara, biološke raznolikosti i krajobraza

1. Ne smije se **umanjivati vrijednost prirodnih izvora**, vode, mora, zraka, tla, šuma i izvornih vrijednosti krša.
2. **Prirodne izvore treba nastojati očuvati** na razini kakvoće koja nije štetna za čovjeka, biljni i životinjski svijet.
3. **Tlo treba koristiti razumno** i očuvati njegovu produktivnost, a nepovoljne učinke na tlo izbjegavati u najvećoj mogućoj mjeri.
4. Treba **izbjegavati svaki zahvat koji ima ili bi mogao imati štetan učinak** na biološku raznolikost te očuvati prirodni genetski sklad i sklad prirodnih zajednica, živih organizama i nežive tvari.

Načelo zamjene ili nadomještanja drugim zahvatom

1. Zahvat koji bi mogao nepovoljno utjecati na okoliš **treba nastojati zamijeniti zahvatom** koji predstavlja bitno manji rizik ili opasnost, čak i u slučaju kad su troškovi takvog zahvata veći od vrijednosti koje treba zaštititi.
2. Pri korištenju proizvoda, uređaja i opreme te primijenjenih proizvodnih postupaka, **onečišćivanje okoliša treba ograničavati na izvoru nastanka**.
3. Tvari koje se mogu **ponovno upotrijebiti** ili koje su **biološki razgradive** trebaju pri upotrebi **imati prednost**, čak i u slučaju većih troškova, ukoliko su ti troškovi razmjerni vrijednostima koje treba zaštititi.
4. Daje se prednost upotrebi kemikalija i ostalih tvari koje **razgradnjom postaju neškodljive** u odnosu na druge tvari, ako pri tome nema rizika ili opasnosti po okoliš.

načelo otklanjanja i sanacije štete u okolišu na izvoru nastanka

- Svu štetu u okolišu koja je nastala kao posljedica djelovanja ili propuštanja propisanog obaveznog djelovanja, dužan je sanirati pokretač akcije
- Saniranje štete treba provesti prvenstveno na izvoru

Načelo cjelovitosti

- Svrha je sprječavanje i svodenje rizika za okoliš na najmanju moguću mjeru rizika
- Visoka razina zaštite okoliša i poboljšanje kakvoće okoliša neophodni su za uravnoteženi gospodarski razvitak
- Kod izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja mora se posebno uzimati u obzir:
- osjetljivost okoliša na određenom prostoru,
- međusobni utjecaja postojećih i planiranih zahvata na okoliš.

Načelo suradnje

- Pri donošenju svih dokumenata zaštite okoliša i provođenju svih mjera zaštite okoliša, neophodno je **zajedničko djelovanje i suradnja** tijela državne uprave i jedinica lokalne uprave i samouprave.
- Za cjelovito i ravnomjerno postizanje ciljeva zaštite okoliša, spomenuta tijela osiguravaju način i uvjete zajedničkog djelovanja građana i institucija.

Načelo plaćanja troškova onečišćivanja

1. Onečišćivač snosi troškove nastale onečišćavanjem okoliša (“polluter pays”)

2. Troškovi obuhvaćaju:

- a) troškove nastale zbog onečišćavanja okoliša
- b) troškove sanacije
- c) troškove potrebne za pravičnu naknadu štete
- d) troškove praćenja stanja okoliša

Načelo pristupa informacijama i sudjelovanja javnosti

- Građani imaju pravo na:
- **pravodobno obavješćavanje** o onečišćenju okoliša te o poduzetim mjerama za umanjene njegovih posljedica
- na **slobodan pristup podacima o stanju okoliša**
- Pri institucionalnom rješavanju pitanja zaštite okoliša, tijela državne uprave i tijela jedinice lokalne uprave i samouprave moraju **osigurati sudjelovanje zainteresiranih strana.**

Načelo poticanja

- Odnosi se na Vladu, županije, gradove, općine i pravne osobe s javnim ovlastima u zaštiti okoliša
- Poticanje djelatnosti i aktivnosti u svezi sa zaštitom okoliša koje sprječavaju ili smanjuju onečišćavanje okoliša, kao i zahvate u okoliš koji smanjuju uporabu tvari, sirovina i energije, te manje onečišćuju okoliš ili ga iskorištavaju u dopuštenim granicama
- Poticanje informiranja, izobrazbe i poučavanja Javnosti

Načelo prava na pristup pravosuđu

- Svaka osoba koja smatra da je njezin zahtjev za informacijom u pitanjima zaštite okoliša zanemaren, neosnovano odbijen, bilo djelomično ili u cijelosti, ili ako na njega nije odgovoreno na odgovarajući način, ima pravo na zaštitu svojih prava pred sudom
- Pravo na osporavanje zakonitosti odluka tijela javne vlasti u svrhu zaštite prava na zdrav život i održiv okoliš te u svrhu zaštite okoliša i pojedinih sastavnica okoliša i zaštite od štetnog utjecaja opterećenja

Svrha i primjena načela zaštite okoliša

- Navedena načela treba primjenjivati uvijek i svugdje
- Provlače se kroz sve dokumente zaštite okoliša i osnova su za njihovo formiranje
- Npr. procjena utjecaja na okoliš ima za svrhu osigurati primjenu **načela predostrožnosti**

Zaštita sastavnica okoliša

- Moraju biti zaštićene od onečišćenja uzimajući u obzir njihove međusobne odnose i međutjecaje
1. Zaštita tla i zemljine kamene kore
 2. Zaštita šumskog područja
 3. Zaštita zraka
 4. Zaštita voda
 5. Zaštita mora i obalnog područja
 6. Zaštita prirode

Zaštita tla i zemljine kamene kore

- očuvanje zdravlja i funkcija tla
- sprječavanje oštećenja tla
- praćenje stanja i promjena kakvoća tla
- saniranje i obnavljanje oštećenih tala i lokacija
- održivo iskorištavanje mineralnih sirovina

- održivo korištenje krajobrazne raznolikosti
- zaštitu geološki vrijednih pojava, objekata i struktura

Zaštita šumskog područja

- Zaštita:
- prirodnih i polu-prirodnih sastojina
- šumskih kompleksa
- šumskog tla
- vodotoka i izvora
- biljnog i životinjskog svijeta koji je u šumskom području
- genetskih sjemenskih sastojina autohtonih vrsta drveća

Zaštita zraka

- mjere zaštite zraka
- poboljšanje kakvoće zraka u svrhu izbjegavanja ili smanjivanja štetnih posljedica po ljudsko zdravlje
- očuvanje kakvoće zraka
- sprječavanje i smanjivanje onečišćivanja koja utječu na oštećivanje ozonskog sloja i promjenu klime

Zaštita voda

- mjere zaštite voda
- poboljšanje kakvoće voda u svrhu izbjegavanja ili smanjivanja štetnih posljedica
- provodi se radi očuvanja života i zdravlja ljudi i zaštite okoliša, ali i radi sigurnog korištenja voda za različite namjene

Zaštita mora i obalnog područja

- mjere zaštite mora, morskog ekosustava i obalnog područja
- sprječavanje onečišćenja mora iz zraka, s kopna, s plovila i drugih onečišćivača uslijed pomorskog prometa uključujući i onečišćenje prouzročeno odbacivanjem s brodova ...
- upravljanje obalnim područjem, morskim dnom i morskim podzemljem te morskim okolišem tako da se ne uzrokuje šteta morskom okolišu
- osiguravanje održive marikulture trajnim praćenjem stanja i posebnom zaštitom odgovarajućih područja

Zaštita prirode

- očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti
- zaštitu prirodnih vrijednosti
- praćenje stanja prirode
- uspostavu sustava zaštite prirodnih vrijednosti radi njihova trajnoga očuvanja
- osiguranje održivog korištenja prirodnih dobara

Zaštita od utjecaja opterećenjana okoliš

- Posebno su izdvojena slijedeća opterećenja:
- Zaštita od štetnog utjecaja genetski modificiranih organizama
- Zaštita od buke
- Zaštita od ionizirajućih zračenja i nuklearna sigurnost
- Zaštita od štetnog utjecaja kemikalija
- Zaštita od svjetlosnog onečišćenja
- Gospodarenje otpadom

Subjekti zaštite okoliša

Održivi razvitak i zaštitu okoliša osiguravaju:

1. Hrvatski sabor
2. Vlada
3. ministarstva i druga nadležna tijela državne uprave
4. županije i Grad Zagreb
5. veliki gradovi, gradovi i općine
6. Agencija za zaštitu okoliša i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
7. pravne osobe s javnim ovlastima

8. osobe ovlaštene za stručne poslove zaštite okoliša
9. pravne i fizičke osobe odgovorne za onečišćavanje okoliša sukladno ovom Zakonu i posebnim propisima, te druge pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost
10. udruge civilnog društva koje djeluju na području zaštite okoliša
11. građani kao pojedinci, njihove skupine, udruge i organizacije

Dokumenti održivog razvitka i zaštite okoliša

1. Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske
2. Plan zaštite okoliša Republike Hrvatske
3. Program zaštite okoliša
4. Izvješće o stanju okoliša i drugi slični dokumenti
 - Strategija zaštite morskog okoliša
 - Plan intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora

Instrumenti zaštite okoliša

1. Standardi kakvoće okoliša i tehnički standardi zaštite okoliša
2. Strateška procjena utjecaja plana i programa na okoliš
3. Procjena utjecaja zahvata na okoliš
4. Utvrđivanje objedinjenih uvjeta zaštite okoliša za postrojenje
5. Sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari
6. Prostorni planovi
7. Prekogranični utjecaj plana i programa, zahvata i postrojenja na okoliš
8. Mjere zaštite okoliša za zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš
9. Sustav okolišnog upravljanja

Praćenje stanja okoliša

- sustavno praćenje kakvoće okoliša, odnosno promjena stanja okoliša i njegovih sastavnica
- praćenje imisija odnosno kakvoće zraka, vode, mora, tla, biljnog i životinjskog svijeta, te iskorištavanja mineralnih sirovina
- praćenje onečišćenja okoliša odnosno emisija u okoliš
- praćenje utjecaja onečišćavanja okoliša na zdravlje ljudi
- praćenje utjecaja važnih gospodarskih sektora na sastavnice okoliša
- praćenje prirodnih pojava
- praćenje stanja očuvanosti prirode
- praćenje drugih pojava koje utječu na stanje okoliša.

Gdje se provodi?

- za područja utvrđena planskim dokumentom u skladu sa strateškom procjenom
- za zahvate za koje je to određeno procjenom utjecaja zahvata na okoliš
- za sva postrojenja za koja je to određeno objedinjenim uvjetima zaštite okoliša
- za područja na kojima je došlo do onečišćavanja okoliša ako onečišćivač nije poznat

Obaveze prilikom praćenja stanja okoliša

- Ako je određeno provođenje procjene utjecaja na okoliš nositelj zahvata obavezan je pratiti stanje okoliša na način da:
 - putem stručnih osoba provodi mjerenja emisija i vodi o tome propisane očevidnike
 - putem stručnih osoba provodi mjerenja imisija
 - sudjeluje u praćenju prirodnih i drugih pojava koje su posljedica onečišćavanja okoliša
 - Prikupljeni podaci moraju se dostaviti nadležnim tijelima državne uprave
 - Konačno odredište je Agencija za zaštitu okoliša
 - Troškove snosi nositelj zahvata (ako je poznat)

Informacijski sustav zaštite okoliša

- uspostavlja se za:
- cjelovito upravljanje zaštitom okoliša i pojedinim sastavnicama okoliša i opterećenjima

- izradu i praćenje provedbe dokumenata održivog razvitka i zaštite okoliša

Organizacija informacijskog sustava zaštite okoliša

- Informacijski sustav zaštite okoliša vodi se kao distributivni informacijski sustav, sastavljen od većeg broja dislociranih, neovisno izrađenih, usklađenih i međusobno povezanih informacijskih sustava tematskih područja i/ili podpodručja

Registar onečišćavanja okoliša

- Dio informacijskog sustava zaštite okoliša
- Skup podataka o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prijenosa i odlaganja onečišćujućih tvari i otpada u okoliš
- Registar onečišćavanja okoliša vodi nadležno upravno tijelo u županiji
- Sve detalje o sadržaju i postupanju određuje Ministarstvo

Informiranje javnosti o okolišu

- Pravo pristupa informacijama o okolišu odnosi se na svaku informaciju koja se odnosi na:
 - stanje sastavnica okoliša
 - opterećenja kao što su: tvari, energija, buka, zračenje, radijacija
 - uključujući i radioaktivni otpad, otpad, emisije i druga ispuštanja u okoliš, koji utječu, ili mogu utjecati na sastavnice okoliša
 - mjere, uključujući administrativne mjere, kao što su politike, strateški dokumenti, propisi, planovi, programi, sporazumi o okolišu, kao i mjere ili aktivnosti utvrđene radi zaštite okoliša i sastavnica okoliša
 - analize troškova i koristi te druge financijske i ekonomske analize i pretpostavke koje se primjenjuju kao dio mjera i aktivnosti s ciljem zaštite i poboljšanja stanja okoliša
 - uvjete koji se odnose na: kvalitetu ljudskog života, zdravlje i sigurnost u odnosu na okoliš, onečišćenje hranidbenog lanca, životne uvjete,

lokalitete od kulturnog značaja i građevine, kada na njih utječe ili bi moglo utjecati stanje pojedinih sastavnica okoliša, odnosno, stanje sastavnica okoliša uzrokovano opterećenjima

Obveza objave informacija o okolišu

- Tijela javne vlasti obvezna su bez odgađanja obavijestiti javnost putem sredstava javnog informiranja ili na drugi odgovarajući način u slučajevima neposredne opasnosti za ljudsko zdravlje, materijalna dobra i okoliš, neovisno jesu li te opasnosti uzrokovane ljudskom djelatnošću ili prirodnim pojavama
- Tijela javne vlasti i onečišćivači, odmah po saznanju, obvezni su bez odgađanja obavijestiti javnost o prekoračenjima propisanih graničnih vrijednosti emisija u okoliš

Kako zatražiti informacije

- Zahtjev za pristup informacijama o okolišu može se podnijeti bilo kojem tijelu javne vlasti koje posjeduje informaciju o okolišu odnosno zaštitu okoliša, ili na koje se ta informacija odnosi
- Dotična tijela javne vlasti omogućit će pristup informacijama u najkraćem mogućem roku, ali najkasnije u roku od mjesec dana od dana zaprimanja zahtjeva
- Rok se iznimno može povećati na dva mjeseca ali je to tada nužno obrazložiti
- U određenim situacijama zahtjev za pristup informacijama moguće je i odbiti

Sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti

- Sve informacije koje su bitne za sudjelovanje javnosti moraju biti adekvatno objavljene i popraćene informacijama o načinima sudjelovanja javnosti
- Predviđen je i minimalan rok od 30 dana za sudjelovanje javnosti
- Nadležna tijela dužna su javo objaviti svoju odluku, obrazložiti je i navesti kako je uvaženo sudjelovanje javnosti
- Javnost izričito ima pravo sudjelovanja u:
 - postupku izrade zakona i propisa koji bi mogli imati značajan utjecaj na okoliš
 - donošenju nacrtu prijedloga planova i programa koji se odnose na okoliš za koje nije određena obveza strateške procjene
 - postupku strateške procjene plana i programa
 - postupku procjene utjecaja zahvata na okoliš i u postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša za postrojenje tvrtke

Pristup pravosuđu

- Priznaje se pravni interes osobama (pravnim i fizičkim) zainteresirane javnosti kada je zbog lokacije zahvata ili zbog prirode i utjecaja zahvata može dokazati da joj je trajno narušeno pravo
- Pravni interes priznaje se i udrugama uz uvjete:
 - da je registrirana
 - da se statutom za cilj postavljena zaštita okoliša
 - da provodi aktivnosti iz zaštite okoliša barem dvije Godine
- Javnost (fizička ili pravna osoba) ima pravo na sudu osporavati odluke ili postupke koji su u suprotnosti sa zakonom o zaštiti okoliša
- Nadležni sud tada može:
 - naložiti operateru, tvrtki, onečišćivaču odnosno tijelu javne vlasti, da poduzmu sve nužne mjere, uključujući i obustavu određenih djelovanja odnosno djelatnosti
 - obvezati tvrtku odnosno onečišćivača na plaćanje odgovarajuće naknade Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
 - utvrditi nužne privremene mjere i naložiti operateru, tvrtki, onečišćivaču odnosno tijelu javne vlasti njihovu provedbu
 - Sudski postupak po svakoj tužbi iz područja zaštite okoliša, je hitan!!

Odgovornost za štetu u okolišu

- Tvrtka odgovara za štetu ako:

- obavlja djelatnost koja predstavlja rizik za okoliš i za ljudsko zdravlje odgovara za štetu u okolišu i prijeteću opasnost od štete kojoj je uzrok opasna djelatnost
- obavlja djelatnost koja se ne smatra opasnom djelatnošću, ali u obavljanu te djelatnosti ne otklanja opasnosti i ne sprječava nanošenje šteta biljnim i životinjskim vrstama i prirodnim staništima
- Odgovorna tvrtka dužna je sanirati svu štetu u Okolišu

Obveza naknade troškova i štete

- Odgovorna tvrtka sukladno postavljenom zahtjevu za naknadu troškova i sanacije štete obvezna je nadoknaditi:
 - troškove procjene štete
 - troškove utvrđivanja mjera za sanaciju okoliša
 - troškove povrata okoliša u stanje prije nastanka štete ako je takav povrat moguć, odnosno troškove sanacije posljedica štete u okolišu, troškove kompenzacijskih mjera
 - troškove provedbe mjera za sprječavanje ili ublažavanje štete u okolišu.
- Vrijednost naknade treba biti približna ekonomskoj i ekološkoj vrijednosti uništenog dobra

Obveza poduzimanja mjera i obavješćavanja

- Odgovorna tvrtka dužna je bez odgađanja:
 - poduzeti sve provedive aktivnosti i mjere za trenutačni nadzor, ograničavanje, otklanjanje i ostale potrebne radnje za stavljanje uzročnika štete pod nadzor
 - obavijestiti središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu i spašavanje
 - Radi nadoknade svih možebitnih troškova tvrtke su dužne osigurati odgovarajuća sredstva (osiguranje)

Financiranje zaštite okoliša

- Sredstva za financiranje zaštite okoliša osiguravaju se u:
 - državnom proračunu
 - proračunima jedinice lokalne samouprave i jedinice područne samouprave
 - Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
- Sredstva za financiranje zaštite okoliša mogu se osigurati i iz privatnih izvora kroz sustav koncesija, javnog privatnog partnerstva i drugih modela

Elementi opće politike zaštite okoliša

- Volonterske mjere zaštite okoliša:
 1. Znak zaštite okoliša
 2. Priznanja i nagrade
 3. Označavanje proizvoda i ambalaže
 4. Odgoj i obrazovanje za zaštitu okoliša i održivi razvitak
 5. Ekonomski poticaji

Ostalo

- Nadzor
 - Upravni nadzor
 - Inspekcijski nadzor
 - Kaznene odredbe

Dokumenti zaštite okoliša

- Od velikog broja raznih dokumenata zaštite okoliša u nastavku ćemo razmatrati **nekoliko najtipičnijih**:
 - Deklaracije zaštite okoliša
 - Deklaracija o zaštiti okoliša RH
 - Politike zaštite okoliša
 - Politika zaštite okoliša HEP TE-TO (EMS)
 - Strategije zaštite okoliša
 - Strategija zaštite okoliša RH
 - Strategija gospodarenja otpadom RH
 - Izvješća o zaštiti okoliša
 - Izvješće o zaštiti okoliša VS županije
 - Programi zaštite okoliša

- Program zaštite okoliša u BP županije
- Planovi intervencija u zaštiti okoliša
- Plan intervencija u zaštiti okoliša DN županije
- Planovi gospodarenja otpadom
- Planovi gospodarenja otpadom proizvođača otpada
- Plan gospodarenja otpadom DN županije

Deklaracija o zaštiti okoliša u Republici Hrvatskoj

- Po hijerarhiji “najjači” dokument zaštite okoliša u RH
- Donio ju je Sabor RH 1992 godine
- Objavljena u Narodnim novinama (NN 34/92)
- **Načelan dokument** bez detalja i/ili kazni za neprovođenje
- Ona je političko opredjeljenje za suvremenu/modernu zaštitu okoliša

Članak I.

Republika Hrvatska opredjeljuje se za gospodarski **održiv razvitak temeljen na opstojnoj poljoprivredi i šumarstvu, pomorstvu i turizmu** te gospodarstvu i industriji zasnovanoj na ekološki dopustivim tehnologijama.

Članak II.

Republika Hrvatska je svjesna opasnosti da bi nedovoljno osmišljena obnova i gospodarski razvitak mogli povećati uništavanje okoliša.

Republika Hrvatska je odlučna u cijelosti osigurati uravnotežen ekološki i gospodarski razvitak u cilju **trajnog očuvanja nacionalne baštine za sadašnje i buduće generacije** i provedbe ustavnog prava hrvatskih državljana na zdrav život, dostojnog standarda, u očuvanom okolišu

Članak III.

Republika Hrvatska je odlučna ustrajati na izgradnji pravnog sustava sukladno međunarodnim ugovorima i standardima europske i svjetske zajednice, kojim će u potpunosti osigurati trajnu, sustavnu i učinkovitu zaštitu okoliša.

Članak IV.

Republika Hrvatska će gospodarsku pretvorbu **usmjeriti investicijskim odlukama, u pravce od živog razvitka i to zabranom ulaganja kapitala u proizvodnju “prljavim tehnologijama” te posebnim stimulativnim mjerama u vidu poreznih i carinskih olakšica poticati ekološki prihvatljive tehnologije.**

Članak VIII.

Od izuzetnog je dugoročnog značenja da se u duhu očuvanja okoliša, pod motom – misli globalno, djeluj lokalno – unaprijede planovi i programi svih razina odgoja i obrazovanja.

Članak VIII. (nastavak)

Republika Hrvatska priznaje pravo pojedincu da zna i da ima pristup najnovijim informacijama o stanju prirodnog okoliša i prirodnih resursa, pravo da bude konzultiran i da sudjeluje u odlučivanju o aktivnostima koje će imati značajan utjecaj na okoliš, te pravo na zakonska sredstva i naknadu za one čije je zdravlje ili okoliš bio ili može biti ozbiljno ugrožen

Članak VIII. (nastavak)

Republika Hrvatska će promicati temeljna načela ove Deklaracije dajući potporu svim udruženjima koja unapređuju zaštitu okoliša, a isto tako, zadaća je svih sredstava javnog priopćavanja te udruženja da u sklopu svojih djelatnosti razvijaju ekološku svijest.

HEP TE-TO:

Politika upravljanja okolišem

- Upravljanja okolišem dio je poslovne strategije HEP-a pa tako i pogona TETO Zagreb.
- Kvaliteta, sigurnost, zdravlje i zaštita okoliša **prioriteti** su u poslovanju ovog pogona.
- Temelj politike upravljanja okolišem je **zadovoljstvo potrošača** ponuđenim proizvodom i uslugom.

Kakva treba biti strategija zaštite okoliša RH?

Zakonom o zaštiti okoliša je propisano da:

- a) Strategija zaštite okoliša dugoročno određuje i usmjerava ciljeve upravljanja okolišem u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem.
- b) Strategiju zaštite okoliša donosi Sabor na prijedlog Vlade.
- c) Strategija zaštite okoliša objavljuje se u "Narodnim novinama".
- d) Strategija zaštite okoliša sadrži osobito:
 - **stanje** onečišćenja okoliša po pojedinim dijelovima te ocjenu stanja okoliša,

- osnovne ciljeve i mjerila za provođenje zaštite okoliša u cjelini **po sastavnim**

dijelovima okoliša i prostornim cjelinama te prioritetne mjere zaštite,

- osnovu ravnomjernog gospodarskog razvitka i učinkovite zaštite okoliša,
- osnovu osiguranja najpovoljnijih tehničkih, proizvodnih, ekonomskih mjera upravljanja okolišem,
- kratkoročne i dugoročne **mjere** za sprečavanje i ograničavanje onečišćavanja okoliša i redosljed njihovog ostvarivanja s rokom izvršavanja,
- osnovu praćenja stanja okoliša (monitoring) kad je međunarodna obveza države,
- pregled prostornih cjelina na kojima je potrebno provesti sanaciju ugroženog okoliša,
- izvore i procjenu potrebnih **sredstava** za provođenje mjera zaštite okoliša,
- osnovu usmjeravanja i unapređivanja **odgoja i obrazovanja** na području zaštite okoliša,
- osnovu usmjeravanja znanstvenoistraživačkog rada na području zaštite okoliša.

Osnovne postavke Strategije ZO

- **polazna točka** je unaprjeđenje stanja okoliša u RH
- čimbenici Strategije zaštite okoliša su:
- usmjerenje RH ka održivom razvoju
- **kao dominantna odrednica cjelokupne Strategije razvoja RH**
- priključenje RH Europskoj uniji (EU)
- pri tome se ne smije zanemariti okoliš Kako funkcionira postojeći sustav zaštite okoliša?

Postojeći sustav je manjkav:

- zakonodavstvo je za nas predetaljno
- primjena se ignorira i izbjegava - nekažnjeno
- nisu objedinjene sve upravne i regulatorne funkcije važne za ZO u usklađen institucionalni ustroj
- za dio tema u zaštiti okoliša nadležnosti su podijeljene

Što je dugoročni cilj zaštite okoliša u RH?

- prilagoditi sustav ZO uvjetima u EU
- detaljno pratiti stanje okoliša
- upravljati pritiscima na okoliš tako da se jamči:
- dugoročna i cjelovita zaštita okoliša
- gospodarski napredak i socijalni boljitak
- dugoročno: postizanje održivog razvoja
- **poticati rast svijesti o važnosti Okoliša**

Što napraviti za ostvarenje tog cilja?

1. ugraditi koncept održivog razvoja i skrb o okolišu u sva politička područja, sve segmente gospodarstva te sve strategije i provedbene programe
2. ugraditi EU zakonodavstvo o zaštiti okoliša u naše zakonodavstvo,
 - to je skup posao i zahtjeva:
 - brze i krupne promjene
 - utemeljenje Agencije za zaštitu okoliša
3. dosljedno primjenjivati postojeću legislativu i regulativu - bez izuzetaka
 - nepoštivanje obveza i normi kažnjavati
4. uz Strategiju izraditi i Nacionalni program zaštite okoliša (NEAP)
5. podijeliti odgovornosti za stanje okoliša
 - rezultati se postižu suradnjom: stanovništva, zagađivača, operative, regulatornih tijela, eksperata, NVO itd.
6. izgraditi kapacitete za cjelovito i sustavno praćenje stanja okoliša
 - za prikupljanje i obradu informacija

- za njihovu javnu prezentaciju svim akterima,
- uz dogovor o sustavu pokazatelja za praćenje stanja okoliša

7. osnivanjem Fonda zaštite okoliša

omogućiti stabilno financiranje ZO

8. Promijeniti odnos spram okoliša, podizanjem opće razine svijesti i to aktivno - **malim projektima**:

- štednja energije i promocija korištenja obnovljivih izvora energije
- **edukacija o okolišu**
- lokalna primjena održivog razvoja
- razvoj kulture zaštite okoliša

9. pojačati sadašnju labavu zaštitu nacionalnih parkova i parkova prirode te zaštititi nezaštićenu prirodnu baštinu: Lastovo, Biokovo, cjelina Velebita, Kopački rit, Papuk, Učku, Elafite, Ličku Plješevicu itd.

10. zaštititi Jadransko more, otoke i obalno područje kao cjelinu i upravljati njima kako bi se spriječile štete koje mogu uzrokovati pritisci (promet, turizam, ribarstvo itd.)

Postojeće stanje (1)

- U 2000. g u RH je proizvedeno **približno** 4.100.000 t otpada
- **Procjene** ne uključuju šumski i rudarski otpad te jalovinu
- Odloženi komunalni otpad u 2000. bilježi rast od 50% u odnosu na 1995
- Procjenjuje se da gotovo 300.000 t nestaje iz sustava ("divlja odlagališta")
- 25% tehnološkog otpada odlaže se na odlagališta - samo dva uređena za tu svrhu
- 8 od 126 službenih odlagališta ima uporabnu dozvolu

Problem - radioaktivan otpad

- 3 odlagališta s tehnološkim otpadom s povišenom radioaktivnošću
- Odlagalište fosfogipsa – Kutina (3.500.000 m³)
- Odlagalište šljake i pepela – Plomin (1.000.000 m³)
- Odlagalište šljake i pepela – Kaštel Sućurac

(50.000 m³)

- Radioaktivni otpad NEK ???
- PROBLEM INGERENCIJE NIJE RIJEŠEN

Mjere: Razvitak infrastrukture za cjelovit sustav gospodarenja otpadom

1. Izraditi detaljni program gradnje infrastrukturnih objekata i njihovog unošenja u prostorne planove
2. Izgraditi spalionice za opasni i komunalni otpad
3. Uspostaviti Regionalna odlagališta, i potom uz njih razviti Regionalne centre za gospodarenje otpadom
4. Uspostaviti odlagališta opasnog otpada (plitka ukopavanja i duboke bušotine)

Mjere: Postupno smanjivanje količina otpada

1. **Kontinuirano provoditi projekte čistije proizvodnje**
2. **Uspostaviti sustave odvojenog skupljanja i recikliranja komunalnog otpada**
3. **Donijeti odgovarajuće programe i podzakonske propise u skladu s smjernicama EU**
4. **Smanjiti pritisak na okoliš od otpada na jadranskim otocima**
5. **Poduprijeti i unaprijediti rad burze otpada**

Mjere: Postupno smanjivanje rizika od otpada

1. Provoditi sanaciju i zatvaranje neuređenih odlagališta otpada
2. Uspostaviti sustavnu termičku obradu onog dijela otpada koji se tako može obrađivati u postojećim kapacitetima
3. Razviti i šire primijeniti utiskivanje opasnog otpada u duboke izolirane geološke naslage
4. Uspostaviti gospodarenje otpadom životinjskog porijekla (klaonice, mesna industrija i sl)
5. Uspostaviti gospodarenje opasnim otpadom koji se obrađuje kemijsko-fizikalnim postupcima

Kakvo treba biti IZVJEŠĆE O STANJU OKOLIŠA

Izvješće o stanju okoliša sadrži podatke o stanju okoliša, podatke o utjecaju pojedinih zahvata na okoliš, ocjenu provedenih mjera i njihove učinkovitosti, analizu ostvarivanja Strategije i Programa zaštite okoliša.

Izvješće o stanju okoliša sadrži ocjenu provedenog nadzora, podatke o izrečenim kaznama i o korištenju

financijskih sredstava za zaštitu okoliša, procjenu potrebe izrade novih ili izmjene i dopune postojećih dokumenata te druge važne podatke za zaštitu okoliša.

Izvješće o stanju okoliša

- Izvješće o stanju okoliša izrađuje se sukladno članku 22. Zakona o zaštiti okoliša (NN 82/94 i 128/99)
- ovo je prvo izvješće o stanju okoliša u Županiji kao osnova za izradu Programa zaštite okoliša
- Sadržaj Izvješća je strukturiran prema NEAP-u (NN 46/02):
- osnovni podaci o Županiji
- sudionici u zaštiti okoliša
- socio-ekonomski pritisci na okoliš (poljoprivreda, industrija, promet, šumarstvo, turizam ...)
- tematska područja – cjeline (zrak, voda, tlo, otpad, biološka raznolikost, buka)
- upravljanje rizicima i nesrećama
- instrumenti za provedbu ciljeva
- provedene aktivnosti zaštite okoliša

Gospodarstvo i poljoprivreda

- Gospodarstvo:
- osnovne djelatnosti su: poljoprivreda i prerađivačka industrija (prehrambena, drvna, kože i obuće i druga), eksploatacija nafte i plina, gline, pijeska i šljunka
- mnogi nekad veliki pogoni zatvoreni ili rade smanjenim kapacitetom
- ukupno oko 1800 gospodarskih subjekata, od toga 262 prerađivačke industrije (56 proizvodnih tvrtki ≥ 10 zaposlenih)
- 10 rizičnih postrojenja (Plan intervencija u zaštiti okoliša VSŽ)
- pritisci: ispuštanje neobrađenih otpadnih voda, otpad, emisije u zrak
- Poljoprivreda:
- obradivo tlo - 62 % površine VSŽ
- 70% pod kukuruzom i pšenicom, a ostalo: soja, suncokret, šeć. repa
- pritisci: tlo-pesticidi; zrak-metan; amonijak, dušični oksidi; vodeorganske tvari ispuštanjem u recipient ili ispiranjem min. gnojiva i pesticidi; osiromašenje tla

Šumarstvo, lov i ribolov

- šume prekrivaju 70.026 ha – većinom državno vlasništvo (nadležnost Hrvatskih Šuma)
- prevladavaju: poplavne šume hrasta lužnjaka i mješovito hrastovo-grabove šume, poplavne šume vrba i topole
- Uglavnom šumsko-gospodarska funkcija
- 6,3% šumskih površina uništeno u ratu
- pritisak na šume: isušivanje tla, krčenje i zauzimanje površine (ceste i drugo), pesticidi, mehanizacija, otpad, pretjerana eksploatacija, krivolov, zagađenost minama
- Lov i ribolov –tradicionalno razvijeni i kao turistička ponuda
- 18 državnih, 51 zajedničko lovište, 2 uzgajališta lovne divljači
- gospodarski ribolov na Dunavu i Savi
- sportski ribolov na svim rijekama, Bobotskom kanalu i virovima
- za održavanje lova i ribolova – neophodno je očuvanje postojećih staništa i uzgajališta

Prometna infrastruktura

- Cestovna mreža
- VSŽ - važno prometno čvorište - ceste u relativno lošem stanju
- do 2/06 izgrađeno oko 700 km cesta
- **pritisci na okoliš** pri trasiranju, gradnji i korištenju: buka, emisije ispušnih plinova (teretna vozila kroz naselja), zauzimanje zemljišta, akcidenti – izlijevanje u tlo i vode
- Riječni promet
- Dunav-međunarodni plovni put, Sava djelomično (potrebno kanaliziranje)
- izgradnja kanala Dunav-Sava u planu
- **moгуći pritisci na okoliš**: pri trasiranju, izgradnji i korištenju
- Zračni promet - poljoprivredna uzletišta, u planu Bok kod Vinkovaca
- Željeznica - 9 željezničkih pruga od značaja za državu
- planovi razvoja i izgradnje pretovarno-robnih terminala (**pritisak na okoliš** u slučaju akcidenta)

Zrak

- nema postaja za mjerenje kakvoće zraka (nisu niti predviđene u državnoj mreži)
- nema sustavnih mjerenja – 08/06 potpisan je ugovor za izradu izvješća o kakvoće zraka u Županiji
- mjerene emisije iz prometa u Vinkovcima
- **glavni pritisci:** od prometa (ispušni plinovi), malih ložišta (grijanje), požari na neuređenim odlagalištima; u gradovima i industrija, amonijak iz stočarstva i neugodni mirisi s farmi
- Relativno mali broj prijava emisija u KEO iz pojedinačnih izvora: iz sustava grijanja (16), te iz procesnih (3) i industrijskih postrojenja (5)
- izvor stakleničkih plinova: neuređena odlagališta i freoni
- poseban problem: alergeni (pelud ambrozije)

Površinske vode

- Kakvoću površinskih voda kontroliraju Hrvatske vode na 11 postaja (3 na Savi, 3 na Bosutu, 2 na Dunavu, 2 na Vuki i 1 na Biđu)
- površinske vode često ne zadovoljavaju propisane granične vrijednosti (mikrobiološki, prema hranjivim tvarima, te režimu kisika) i prelaze zahtijevane vrste (Državni plan za zaštitu voda)
- **najveći pritisak:** neriješena odvodnja iz naselja (fekalne vode), industrije i utjecaj iz susjednih županija i država

vodoopskrba i odvodnja

- Vodoopskrba:
- 42 javna vodoopskrbna sustava i 72 javna bunara
- priključenost na mrežu – uglavnom dobra (samo u 5 općina spojeno je < od 70% kućanstava)
- infrastruktura je dotrajala, oštećena u ratu i zahtjeva sanaciju
- ispitivanje sirove vode iz javnih sustava: 40-49% uzoraka – kemijski neispravno (geološki sastav tla i vode), a 6-9,5% mikrobiološki
- Problemi: prirodni kemijski sastav vode, gnojenje, fekalne vode, nedovoljno uređaja za obradu
- Odvodnja
- pokriveno 73% naselja Vinkovaca, 50% Vukovara, 35% Županje i 24% Iloka, a ostali su sustavi odvodnje u izgradnji/projektiranju
- prevladavaju: **septičke jame** (nema katastra septičkih jama) ili **direktni ispusti** u rijeke ili kanale – opterećenje recipijenta
- otpadne vode industrije – prije ispusta u kolektor ili recipijent nema obrade ili je nedovoljna
- preporuka: suradnja općina u izgradnji zajedničkih sustava i prečištača

Zaštita od poplava i navodnjavanje

- u Županiji za odvodnju postoji:
- 522 km kanala I i II reda (održavaju Hrvatske vode)
- 591 km kanala III i 4.067 km IV reda (održavaju vlasnici/korisnici zemljišta)
- zamuljeni, obrasli, u njih se baca otpad i ispusti iz septičkih jama, dijelom minski sumnjivo područje
- potrebno je dovesti u nultu stanje
- Program čišćenja i obnove detaljne kanalske mreže (2006-2008) – sufinanciran od Hrvatskih voda, nadležnih ministarstava, Fonda ZOEU, Županije, gradova i općina
- postojeći sustav navodnjavanja nedostatan
- Planom navodnjavanja VSŽ - planiran kanal Dunav- Sava, 23 akumulacije, 40 zahvata površinske vode i 13 zahvata podzemne vode za navodnjavanje

Upravljanje tlom

- izvor onečišćenja tla (pritisci) na području VSŽ su:
- mineralna gnojiva i sredstva za zaštitu u poljodjelstvu
- neuređena odlagališta (smetlišta)
- prometni koridori (emisije u zrak, ulje, akcidenti, zauzimanje...)
- otpadne vode i loše održavanje kanalske mreže
- požari, eksploatacija mineralnih sirovina
- mine (4,4% površine VSŽ je minski sumnjivo područje)

▪ prati se samo kakvoća poljoprivrednog zemljišta kao temelj gnojidbe i povećanja poljoprivredne proizvodnje (Zavod za tlo)

- reakcija tla, sadržaj humusa, dušika, kalija, fosfora i karbonata
- 45% površina su prekisela tla, a 90% slabo humozna
- Individualna mjerenja teških metala u tlu
- previše Cu, Cr, Ni, Co i As

Otpad i odlagališta

- na području VSŽ nastaje godišnje <100.000 t otpada (prijedlog Županijskog plana gospodarenja otpadom)
- otpad prikuplja 19 komunalnih poduzeća/koncesionara
- odvojeno prikupljanje pojedinih frakcija otpada - u 12 općina i gradova (glomazni, ambalaža)
- aktivno je 8 službenih i dogovornih odlagališta, a 6 odlagališta je u postupku legalizacije
- velik broj divljih odlagališta/smetlišta je saniran ili je sanacija u tijeku
- 50% stanovništva gravitira odlagalištu Bazjaš koje je u sanaciji i planira se zatvaranje
- **nije riješeno sustavno gospodarenje komunalnim otpadom: regionalno ili županijsko odlagalište**
- prijedlog Plana gospodarenja otpadom VSŽ
- gradovi i općine nisu izradili Planove gospodarenja Otpadom

Biološka raznolikost

- Zaštićene prirodne vrijednosti:
- 3 posebna rezervata šumske vegetacije
- 5 spomenika prirode - rijetki primjerci drveća
- 4 spomenika parkovne arhitekture
- 3 značajna krajobraza
- 3 park šume
- Za zaštitu predloženo (preventivna zaštita):
- 20-tak vrijednih prirodnih područja i 9 cjelina prirodnog i kultiviranog krajobraza
- potrebno je ustanoviti potreban stupanj zaštite i eventualno sanaciju
- Područja zaštićena prema međunarodnim konvencijama
- 2 važna područja za ptice: Spačvanski bazen i Obronci Fruške gore kod Iloka, definirani u sklopu projekta

NATURA 2000

- veći broj močvarnih staništa (ali nema i proglašених močvarnih **Ramsarskih područja**)

Buka

- Procjenjuje se da je razina komunalne buke u Županiji je uglavnom zadovoljavajuća
- Nema sustavnog mjerenja razine buke, niti karte buke
- u Vinkovcima provedena mjerenja 2003. godine u blizini tvrtke “Dalekovod”
- Prema subjektivnoj procjeni buka prelazi dozvoljenu vrijednost u općinama Nuštar i St. Jankovci i gradu Vinkovcima

▪ **Najveći izvor buke su:**

- cestovni i željeznički promet
- industrijski pogoni i gradilišta
- razminiranje
- Pritisci: ometanje okolnog stanovništva i uznemiravanje životinjskih vrsta

Kakav treba biti PROGRAM ZAŠTITE OKOLIŠA

Zakonom o zaštiti okoliša je propisano da:

Program zaštite okoliša sadrži osnovne ciljeve, uvjete i mjerila zaštite okoliša po sastavnim dijelovima i pojedinačnim prostornim cjelinama te razrađuje načela i smjernice zaštite okoliša sadržane u Strategiji zaštite okoliša.

Programom za zaštitu okoliša utvrđuju se mjere zaštite okoliša u skladu s regionalnim ili lokalnim posebnostima i obilježjima, a u skladu s polazištima Strategije zaštite okoliša.

Programom zaštite okoliša utvrđuju se osobito:

- stanje onečišćenja okoliša po sastavnim dijelovima i prostornim cjelinama,
- mjere za predviđanje, sprečavanje i ograničavanje onečišćavanja okoliša,

- subjekti koji su dužni provoditi mjere i ovlaštenja u svezi s provođenjem mjera zaštite okoliša,
- smjernice i mjere za očuvanje i unapređenje zaštite okoliša,
- način provođenja interventnih mjera u izvanrednim slučajevima onečišćavanja okoliša,
- rokovi za poduzimanje pojedinih mjera,
- izvori financiranja za provođenje pojedinih mjera i procjena visine potrebnih sredstava

Kakav treba biti Plangospodarenja otpadom

PROIZVOĐAČA OTPADA

- Temeljem Zakona o otpadu
- **Proizvođač otpada** koji godišnje proizvodi više od **150t** neopasnog otpada i/ili više od **200kg** opasnog otpada, dužan je planirati gospodarenje otpadom za razdoblje od četiri godine.
- **Npr:** Prema podacima o prijavljenim i procijenjenim količinama opasnog i neopasnog otpada koji nastaje/može nastati unutar pojedinog proizvodnog pogona HEP Proizvodnje, **svi proizvodni pogoni** obveznici su izrade Planova gospodarenja otpadom. Temeljem Zakona o otpadu Plan gospodarenja otpadom **proizvođača otpada** sadrži osobito:

▪ Podatke o vrstama, količinama, mjestu, odnosno procesu nastanka otpada te predviđanje trenda nastajanja otpada

Mjere za sprječavanje ili smanjivanje nastajanja otpada i njegove štetnosti

- Postojeći i predviđeni način gospodarenja otpadom
- Podatke o vlastitim građevinama i uređajima za gospodarenje otpadom

Temeljem Zakona o otpadu Plan gospodarenja otpadom **proizvođača otpada** sadrži osobito podatke o:

- lokacijama privremenog skladištenja otpada
- otpadu koji se predobrađuje (u cilju smanjenja volumena/količine, smanjenja štetnosti i opasnosti po okoliš i sl.) na lokaciji
- ovlaštenim tvrtkama za gospodarenje s opasnim i neopasnim otpadom, tvrtkama ovlaštenim za servisiranje rashladnih i klima uređaja i laboratorijima koji izdaju Izvješća o fizikalnokemijskim svojstvima otpada

Planovi **proizvođača otpada** koji imaju dozvolu za spaljivanje otpada (npr. termoelektrana, cementare,...) moraju sadržavati podatke i o:

- vrsti i količini otpada koja se zbrinjava (spaljuje)
- načinu zbrinjavanja (spaljivanja)
- opremi, kategoriji i kapacitetu građevina i uređaja, te o tehnološkom procesu
- načinu rada i mjerama zaštite okoliša radi sprječavanja štetnog utjecaja na okoliš
- gospodarenju preostalim otpadom nakon postupka Obrade

Izradom Plana gospodarenja otpadom proizvođač otpada:

- ispunjava zakonsku obvezu,
- postiže veću odgovornost u postupanju s otpadom
- sprečava naplatu kazni

Plan gospodarenja otpadom proizvođač otpada izrađuje na propisanim obrascima

- Plan gospodarenja otpadom dostavlja se:
- uredu državne uprave u županiji, odnosno Gradu Zagrebu, nadležnom za poslove zaštite okoliša
- Agenciji za zaštitu okoliša – AZO

4. predavanje

Zaštita okoliša-skup odgovarajućih aktivnosti i mjera kojima je cilj:prječavanje opasnosti za okoliš sprječavanje nastanka šteta i/ili onečišćivanja okolišasmanjivanje i/ili otklanjanje šteta nanesenih okolišu povrat okoliša u stanje prije nastanka štete

Održivi razvoj –gospodarski i socijalni razvitak društva koji u zadovoljavanju potreba današnjeg naraštaja uvažava iste mogućnosti zadovoljavanja potreba idućih naraštaja te omogućuje dugoročno očuvanja kakvoće okoliša, biološke raznolikosti i krajjobraza

Održivi razvoj –gospodarski i socijalni razvitak društva koji u zadovoljavanju potreba današnjeg naraštaja uvažava iste mogućnosti zadovoljavanja potreba idućih naraštaja te omogućuje dugoročno očuvanja kakvoće okoliša, biološke raznolikosti i krajobraza

R PRINCIP

Jedno od temeljnih načela na kojima je temeljena politika zaštite okoliša:

REDUCE

REUSE

RECYCLE

REPLACE

Zakon o zaštiti okoliša

Krovni zakon (NN 110/07) određuje:

načela zaštite okoliša i održivog razvitka

Zaštitu sastavnica okoliša i zaštita okoliša od utjecaja preopterećenja

Subjekte zaštite okoliša

Dokumente održivog razvoja i z.o.

Instrumente z.o.

praćenje stanja u okolišu

Informacijski sustav

Prava pristupa informacijama o okolišu, sudjelovanje javnosti u pitanjima okoliša

Odgovornost za štetu, financiranje, nadzor

Novim zakonom ugradile su se:

Direktive Vijeća ministara o **procjeni utjecaja** određenih planova i programa na okoliš

Direktive o procjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš

Direktiva o integriranom sprečavanju i kontroli onečišćenja (**IPPC**)

-Direktiva o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari (**SEVESO II**)

-Direktive o pristupu **javnosti informacijama** o okolišu

-Direktive o **sudjelovanju javnosti** u izradi određenih planova i programa koji se odnose na okoliš

-Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o revidiranom programu dodjele **znaka zaštite okoliša** Zajednice

-Uredbe o dopuštanju dobrovoljnog sudjelovanja tvrtki u sustavu Zajednice za okolišno upravljanje tvrtkama (**EMAS**)

Ciljevi zaštite okoliša

Život i zdravlje ljudi, biljnog i životinjskog svijeta

Sastavnica okoliša

Ublažavanje klimatskih promjena

sprečavanje onečišćenja okoliša te velikih nesreća

Racionalno korištenja energije te primjena oie

Održiva proizvodnja i potrošnja

MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA

Mjere zaštite okoliša—bilo koji element planiranog zahvata koji sprječava, smanjuje ili uklanja negativne posljedice za okoliš ili pruža koristi za okoliš odjela:

•Tvrde mjere

•Meke mjere

STANDARD KAKVOĆE OKOLIŠA

Standard kakvoće okoliša -propisana kakvoća okoliša na određenom području

granične vrijednosti za pojedine sastavnice okoliša te za osobito vrijedne, osjetljive ili ugrožene područne cjeline

Tehnički standardi kakvoće okoliša

Granične vrijednosti emisija:

u vezi s proizvodnim postupkom i korištenjem postrojenja te

pokazatelja sastavnica proizvoda

Način izrade, proizvodnje, označavanja, postupanja i korištenja proizvoda i pogona

Utvrđivanje i praćenje kakvoće proizvoda

postupanje s proizvodima, uređajima i opremom nakon prestanka korištenja

Objedinjeni uvjeti zaštite okoliša za postrojenje

Obveza tvrtki

prije početka gradnje i puštanja u rad tj. bilo kakvog zahvata kojim se mogu prouzročiti emisije

sprečavanje onečišćenja, izbjegavanje stvaranja otpada (oporaba ili propisno odlaganje), učinkovito korištenje energije, poduzimanje potrebnih mjera po prestanku rada postrojenja

PROSTORNI PLANOVI

Optimalan raspored ljudi, dobara i djelatnosti na nekom teritoriju radi njegove optimalne upotrebe

određivanje lokacija za nova postrojenja, utvrđivanje promjena nastalih na postojećim postrojenjima i planiranje

novih građevina kao što su prometnice, javne površine i stambena područja

Uzimati u obzir udaljenost između postrojenja i stambenih zona, javnih mjesta i ekološki značajnih područja

Glavni **cilj** zaštite okoliša u SPU -učinkovito očuvanje prostora i postignuće više i ujednačenije razine kakvoće života

Neophodno je na svim razinama razviti svijest o potrebi racionalnog gospodarenja prostorom

Strategija prostornog uređenja Države(SPU) -temeljni dokument prostornog uređenja RH

Glavni **cilj** zaštite okoliša u SPU -učinkovito očuvanje prostora i postignuće više i ujednačenije razine kakvoće života

Neophodno je na svim razinama razviti svijest o potrebi racionalnog gospodarenja prostorom

PLANOVI INTERVENCIJA

Plan intervencija u zaštiti okoliša donosi se za:

- Slučajeve moguće ekološke nesreće
- izvanredne događaje koji mogu ugroziti okoliš
- opasnosti za život i zdravlje ljudi

Donosi ih Vlada

- Plan sadrži:

vrste rizika i opasnosti

postupak i mjere za ublažavanje i uklanjanje neposrednih posljedica štetnih za okoliš

subjekte za provedbu pojedinih mjera

odgovornost i ovlaštenja u svezi s provedbom

način usuglašavanja s interventnim mjerama koje se provode na temelju drugih zakona

Nadležna tijela

Tijela nadležna za provođenje Plana jesu:

Državni eko-stožer za provedbu Plana

županijski eko-stožeri i Eko-stožer Grada Zagreba

PRAĆENJE STANJA OKOLIŠA (MONITORING)

Praćenje stanja okoliša (monitoring) -niz aktivnosti koje uključuju:

uzorkovanje

ispitivanje

sustavno mjerenje emisija i emisija

praćenje prirodnih i drugih pojava u okolišu u svrhu zaštite okoliša

Vlada propisuje:

- Vrstu emisija, imisija, prirodnih i drugih pojava koje su predmet praćenja
- Metodologiju mjerenja uzimanja uzoraka
- Rok za dostavljanje podataka tijelima državne uprave
- Način vođenja popisa podataka
- Kaznene odredbe za povredu odredaba

Imisija odnosno kakvoće sastavnica okoliša
onečišćenja odnosno emisija u okoliš
Utjecaja onečišćenja na zdravlje ljudi
Utjecaja gospodarskih sektora na sastavnice okoliša
Prirodnih pojava
Stanja očuvanosti prirode

Informacijski sustav zaštite okoliša

Sa svrhom cjelovitog upravljanja zaštitom okoliša odnosno opterećenjima te u svrhu izrade i praćenja provedbe dokumenata održivog razvoja i zaštite okoliša
Podaci se dostavljaju Agenciji za zaštitu okoliša

ZNAK ZAŠTITE OKOLIŠA (ECO –LABELLING)

Izravno usmjeren na tržište
Ekološka svijest javnosti odlučujuća za promicanje znaka zaštite okoliša
Pokazuje se pozitivan odnos nekog proizvoda prema okolišu

Pravilnik o znaku zaštite okoliša (110/07)

Životni ciklus proizvoda
Svaki proizvod ima više ili manje nepovoljan utjecaj na okoliš:
proizvodnja (npr. korištenje pojedinih sirovina i s tim u svezi s emisijom otpadnih plinova i vode)
prijevoz do prodavača i potrošača (npr. uporaba goriva)
uporaba (npr. odbacivanje ambalaže i ostatka iskorištenih proizvoda)
odstranjivanje odnosno odlaganje nakon uporabe (npr. onečišćenje podzemnih voda štetnim sastojcima otpada)

Prijatelj okoliša

Znak PRIJATELJ OKOLIŠA jamči potrošaču da je taj proizvod uistinu manje štetan za okoliš u usporedbi sa srodnim ili sličnim proizvodima:
Racionalno korištenje prirodnih dobara i energije
Smanjenje emisija u okoliš
Iskorištavanje vrijednih svojstava otpada i dr.

Svrha dodjele znaka

potiče se razvoj novih (npr. nisko otpadnih) tehnologija
proizvodnja i potrošnja proizvoda manje štetnih za okoliš
smanjenje onečišćenja okoliša
racionalnije gospodarenje sirovinama i energijom

Deklaracija

Deklaracija eko proizvoda mora, uz sve opće podatke, sadržavati naziv nadzorne stanice, jedinstveni broj potvrđnice i natpis "ekoproizvod"
Ekološke proizvode moraju deklarirati i uvoznici

Kriterij za dobivanje deklaracije

Znak "ekoproizvod" dodjeljuje se ekološkom proizvodu proizvedenom sukladno:
propisima i pravilima za ekološku proizvodnju stručno nadziran za koje je izdana potvrđnica da su proizvedeni sukladno propisanim temeljnim zahtjevima za ekološku proizvodnju

EUROPSKA PLAVA ZASTAVA

Projekt zaštite okoliša mora i priobalja koji se već deset godina uspješno provodi u Europi
Europska zaklada za odgoj i obrazovanje za okoliš (Foundation for Environmental Education in Europe-FEEE).

Europska plava zastava II

Za provođenje projekta *Plava zastava* u svakoj je europskoj državi zadužena samo jedna institucija

Pokret prijatelja prirode "Lijepa naša"(lipanj 1997.) -nacionalni koordinator i voditelj projekta *Plava zastava* u RH

Nositi *Plavu zastavu* za plažu i marinu znači vrhunsku turističku promidžbu, koja se temelji na:visokoj kakvoći usluge čistoći mora i obale opremljenosti i uređenosti plaža i marina

Dobiva se na razdoblje od jedne godine, a za svaku iduću potrebno je prije turističke sezone potvrditi ispunjavanje kriterija

•Uvjeti za dodjelu *Plave zastave* odnose se na:

Kakvoću mora i obale

Odgoj i obrazovanje za okoliš i obavješćivanje javnosti

Gospodarenje okolišem

Sigurnost i usluge

FINANCIRANJE ZAŠTITE OKOLIŠA

Državni proračun

proračuni jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave

Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost i dr.

za očuvanje, zaštitu i unapređivanje stanja okoliša, u skladu sa strategijama i programima

By phantom_fuxor ^^

Preporučam i preletit preko svih
slajdova zbog grafova i sličnog
sr*** 😊